

Yhteenvedo annetuista lausunnoista selvitykseen taiteen perusopetuksen rahoitusjärjestelmän uudistamistarpeista taiteen perusopetuksen saatavuuden turvaamiseksi sekä rahoitusjärjestelmän selkeyttämiseksi ja ajantasaistamiseksi

Tausta

Opetus- ja kulttuuriministeriö asetti 31.1.2019 professori Anniina Suomisen selvityshenkilöksi tehtävään muodostaa kokonaisnäkemyks taiteen perusopetuksen rahoitusjärjestelmän uudistamistarpeista taiteen perusopetuksen saatavuuden turvaamiseksi sekä rahoitusjärjestelmän selkeyttämiseksi ja ajantasaistamiseksi. Tehtävään sisältyi ehdotusten tekeminen siitä, minkälaisilla lainsäädännöllisillä muutoksilla tai muilla uudistamis- ja jatkotoimenpiteillä rahoitusjärjestelmän toimivuutta ja joustavuutta voitaisiin parantaa.

Selvitys toteutettiin kaksivaiheisena siten, että selvityksen ensimmäinen osa toimitettiin opetus- ja kulttuuriministeriölle 31.3.2019 ja lopullinen selvitys 31.5.2019. Selvitys julkistettiin ja sen keskeisistä ehdotuksista järjestettiin esittelytilaisuus 10.6.2019.

Selvityksen vaiheessa I selvityshenkilön tuli tarkastella taiteen perusopetuksen opetustuntikohtaisen valtionosuusjärjestelmän mahdollisia uudistamistarpeita sekä tehdä toimenpide-ehdotuksia erityisesti seuraavien alueiden osalta: rahoituksen ennakoitavuus, rakenteellinen uudistaminen ja saatavuuden edistäminen. Selvityksen vaiheessa II selvityshenkilön tuli tarkastella taiteen perusopetuksen koko rahoitusjärjestelmää, ml. valtionavustukset, sekä tehdä tätä kokonaisuutta koskevia toimenpide-ehdotuksia ja mahdollisia huomioita sekä muita mahdollisia selvityksen aikana esiin nousevia asioita.

Selvityshenkilön tuli selvitystä tehdessään ottaa huomioon jo tehdyt asiaan liittyvät selvitykset sekä olla yhteydessä muun muassa Taiteen perusopetusliittoon, Suomen lasten ja nuorten kuvataidekoulujen liittoon, Suomen Musiikkioppilaitosten liittoon, Suomen sanataideopetuksen seuraan, Suomen tanssioppilaitosten liittoon (STOPP ry), Käsi- ja taideteollisuusliitto Taitoon, Esittävien taiteiden oppilaitosten liittoon, Musiikkioppilaitosyhdistys MOY ry:hyn sekä eri hallinnonalojen viranomaisiin.

Opetus- ja kulttuuriministeriö lähetti esityksen lausunnot 19.6.2019. Lausunnot pyydettiin antamaan 30.8.2019 mennessä. Lausunnonantajia pyydettiin esittämään huomionsa erikseen kuhunkin selvityshenkilön ehdotukseen. Lisäksi viimeisessä kohdassa oli mahdollista esittää selvityksestä sellaisia huomioita, jotka eivät suoraan liittyneet mihinkään tiettyyn ehdotukseen. Lausunnot pyydettiin antamaan vastaamalla lausuntopalvelu.fi:ssä julkaistuihin lausuntopyyntöön.

Lausuntopyyntö lähetettiin seuraaville tahoille: Aalto-yliopisto, Esittävien taiteiden oppilaitosten liitto, Kansalaisopistojen liitto KoL, Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore, Käsi- ja taideteollisuusliitto Taito ry, Lapin yliopisto, Lastenkulttuurikeskusten liitto, Musiikkioppilaitosyhdistys MOY ry, Opetusalan ammattijärjestö OAJ, Opetushallitus, Suomen kuntaliitto, Suomen lasten ja nuorten kuvataidekoulujen liitto, Suomen musiikkioppilaitosten liitto, Suomen sanataideopetuksen seura, Suomen tanssioppilaitosten liitto, Taideyliopisto sekä Taiteen perusopetusliitto TPO ry. Lausunnon saattoi antaa myös oma-aloitteisesti ilman varsinaista lausuntopyyntöä.

30.8.2019 mennessä saapui lausuntopalvelun kautta yhteensä 74 lausuntoa. Tämän lisäksi ministeriöön toimitettiin yhteensä 5 lausuntoa.

Kaikki annetut lausunnot ovat luettavissa verkossa lausuntopalvelu.fi:n kautta tai OKM:n [hankesivulla](#).

Yleiset kommentit selvityksestä

Yleisesti ottaen selvitystä on pidetty tarpeellisena ja tervetulleena avauksena taiteen perusopetuksen kehittämiseksi. Lausunnoissa todetaan (mm.), että selvityksen ansiosta taiteen perusopetusjärjestelmän erityisyys on noussut esiin taidekasvatuksen kentällä. Selvitystä ja siitä seuraavia mahdollisia jatkotoimia on pidetty tärkeänä myös kuntien kulttuuritoimintalain toteuttamisen näkökulmasta.

Selvityksessä on nähty olevan useita myönteisiä ja pääosin kannatettavia kehittämis ehdotuksia (mm. ehdotukset 6, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 17 sekä ehdotukset 2, 7, 8 ja 19 tietyin lisähuomioin), joiden on nähty toteutuessaan parantavan mm. taiteen eri alojen saavutettavuutta ja saatavuutta sekä taiteen perusopetuksen rahoitusjärjestelmän toimivuutta. Toisaalta osa ehdotuksista kaipa lausunnonantajien mukaan jatkotyöstämistä, jota toivotaan tehtävän erikseen asetettavan työryhmän työnä. Ehdotukset 1, 3, 4 ja 5 jakavat eniten lausunnonantajien mielipiteitä. Ehdotuksiin 3, 4, 5 ja 8 kaivataan selvennystä. Ehdotusten 3 ja 4 katsotaan liittyvän toisiinsa. Ehdotusta 12 ei lausunnoissa joko pidetä oleellisena, siihen ei haluta ottaa kantaa tai sitä kannatetaan. Ehdotusta 18 puolestaan pääosin vastustetaan.

Osa lausunnonantajien kannanotoista näyttäisi perustuvan varsin pitkälle meneviin tulkintoihin selvityshenkilön ehdotuksen toteuttamisen seurauksista, jolloin kannanotot kohdistuvat pikemminkin näihin oletettuihin seurauksiin kuin itse ehdotukseen. Tällaisia lausunnonantajan omiin tulkintoihin perustuvia kannanottoja on luettavissa etenkin ehdotusten 1, 4, 8 ja 11 kohdalla. (Esimerkiksi monet ehdotusta 1 koskevista kannanotoista vaikuttaisivat perustuvan sille oletukselle, että musiikkioppilaitosten resurssit vähenisivät, jollei valtionosuuden perusteeksi vahvistettavien opetustuntien enimmäismäärää enää määrättäisi valtion talousarviossa erikseen musiikille ja muille taiteenaloille. Kannanotoissa on tällöin kommentoitu ensisijaisesti oletettua musiikkioppilaitosten resurssien vähentämistä, mitä selvityshenkilö ei sinänsä ole ehdottanut.)

Lausunnoista ilmenee, että taiteen perusopetuksen rahoituksen kehittämiseen nähdään olevan tarvetta. Tärkeänä pidetään yleisesti sitä, että taiteen perusopetusta voitaisiin uudistaa ja vahvistaa kunkin taiteenalan erityistarpeet huomioiden ja kunkin alan asiantuntijoita kuullen. Lukuisat lausunnonantajat ilmaisevat halukkuutensa osallistua taiteen perusopetusta kehittävän, laajapohjaisen työryhmän työskentelyyn jatkossa.

Taiteen perusopetuksen merkityksellisyys ja vaikuttavuus tuodaan esille lukuisissa lausunnoissa. Koulutusmuotoa pidetään yleisesti merkittävänä väylänä osaamisen kehittymiseen ennen hakeutumista taidealan ammattiopintoihin etenkin musiikin ja tanssin aloilla. Toisaalta lausunnoista ilmenee myös tarve saada lisää tutkimustietoa koulutuksen läpäisystä. Taiteen perusopetusta koskevan tietopohjan vahvistamista pidetään laajasti tärkeänä. Lisäksi lausunnoissa nostetaan esiin (mm.) taiteen perusopetuksen kautta syntyvää ja vahvistuvaa monimuotoista osaamista kuten taiteellisen ilmaisun ja itseilmaisun kehittyminen, vuorovaikutustaidot sekä kyky pitkäjänteiseen tekemiseen ja oppimiseen. Opintojen katsotaan edistävän (mm.) toisten ihmisten kunnioittamista ja huomioimista sekä tukevan toisiaan suvaitsevien ja ymmärtävien kansalaisten kasvattamista. Lasten ja nuorten kohdalla taiteen perusopetuksen merkitystä kuvataan arvokkaaksi yksilön mielekkään elämän rakentamisessa ja elämisen taitojen vahvistajana, ja lausunnoissa tuodaan esiin lisäksi (mm.) koulutuksen järjestäjien merkitys eri alojen taidepedagogien työllistäjinä.

Musiikin toimialan lausunnoista nousee keskeisesti esiin pelko musiikin taiteen perusopetukseen kohdistettavan valtionrahoituksen vähentämisestä. Tämä uhka liitetään useissa lausunnoissa suorana johtopäätelmänä etenkin ryhmäopetuksen painottamista käsittelevän ehdotuksen (18) toteutumiseen. Em. ehdotuksen sekä (ehdotuksen 1 mukaisen) taiteenalojen välisen jaon poistamisen valtion talousarviosta oletetaan yhtäaikaaisesti toteutuessaan johtavan rahoitusleikkauksiin musiikin taiteen perusopetukselta ja rahoituksen uudelleenkohdentamiseen muille taiteen aloille.

Musiikin toimialan lausunnoissa muiden taiteenalojen vahvistaminen musiikin rinnalla mainitaan tärkeäksi, mutta annetuista lausunnoista ilmenee voimakkaasti, että muita taiteenaloja ei pidä vahvistaa vaarantamalla musiikin taiteen perusopetuksen saavutettavuutta tai laatua. Lausunnoissa puolustetaan voimakkaasti yksilöopetuksen tarpeellisuutta osana musiikin, etenkin instrumentin soiton opiskelua. Useissa lausunnoissa kerrataan taiteen perusopetuksen ja musiikkioppilaitosjärjestelmän historiallista kehitystä sekä kuvataan sitä, miten laki taiteen perusopetuksesta aikanaan 1990-luvulla syntyi. Lausunnoissa toistuva viesti on, että musiikin taiteen perusopetusta on kehitetty pitkään ja musiikin opetuksen tuntimäärien ja laadukkaan opetuksen kehitys on vuosien työn tulosta.

Muiden taiteen alojen, kuten myös kunta-alan toimijoiden lausunnoissa yleisenä ja keskeisenä lähtökohtana on pääosin taiteidenvälinen tasa-arvo: kaikkia taiteenaloja pidetään yhtä tärkeinä. Tästä ajattelutavasta lähtöisin pidetään tärkeänä taiteen perusopetuksen kehittämistä kaikki taiteenalat huomioiden ja niiden erityispiirteitä kunnioittaen. Musiikin taiteen perusopetuksen historia ja arvokas työ tunnustetaan myös monissa näistä lausunnoista.

Lausunnon antoivat (ryhmiteltyinä):

- Taiteen perusopetusliitto TPO ry sekä sen jäsenet, kuusi taiteenalakohtaista lajiliittoa:
 - Suomen sanataideopetuksen seura ry
 - Suomen lasten ja nuorten kuvataidekoulujen liitto ry
 - Suomen musiikkioppilaitosten liitto SML ry
 - Suomen Tanssioppilaitosten liitto STOPP ry
 - Käsi- ja taideteollisuusliitto Taito
 - Esittävien taiteiden oppilaitosten liitto r

- Musiikkioppilaitosyhdistys MOY ry
- Suomen Kuntaliitto ry, *Opetus ja kulttuuri, Selkee Johanna*
ja seuraavat kaupungit (15):
 - Kokkolan kaupunki, *kulttuuripalvelut*
 - Rauman kaupunki, *Sivistystoimi, Kupari Risto*
 - Turun kaupunki
 - Kristinestads stad
 - Kankaanpään kaupunki, *kaupunginjohtaja Hatanpää Mika*
 - Laitilan kaupunki, *Luukkonen Johanna, seutukaupunkien puheenjohtaja*
 - Helsingin kaupunki, *Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala, Kunnas Veikko*
 - Espoon kaupunki, *Sivistystoimi*
 - Vantaan kaupunki, *Lea Rahkola-Kauranen*
 - Tampereen kaupunki, *Apulaispormestari Loukaskorpi Johanna, hyvinvoinnin palvelualue*
 - Raahen kaupunki
 - Kuopion kaupunki
 - Huittisten kaupunki, *kaupunginjohtaja Peltomaa Jyrki*
 - Kuhmon kaupunki
 - Porin kaupunki
- Opetushallitus, *Lukiokoulutus ja taiteen perusopetus –yksikkö*
- Opetusalan ammattijärjestö OAJ ry, *Louhelainen Hannele*
- Sivistystyönantajat Sivista
- Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäätiö, Kulttuuripoliitiikan tutkimuskeskus Cupore, *Mäenpää Marjo*
- Kansalaisopistojen liitto KoL ry
- Suomen Lastenkulttuurikeskusten liitto, *Valta Aleks*
- Taideyliopisto, Aalto-yliopisto, Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry
- 13 musiikkioppilaitosta:
 - International school of Music Finlandin kannatusyhdistys ry
 - Stiftelsen Helsingfors svenska musikinstitut, *Nysten Leif*
 - Musiikkiopisto Musike, *Okkonen Pauliina*
 - Musiikkiopisto Juvenalia
 - Käpylän musiikkiopisto/ Rexiforum, *11 helsinkiläisen valtionosuutta saavan musiikkioppilaitoksen rehtoreiden yhteistyöelin., Talvitie Tuuli*
 - Espoon musiikkiopisto
 - Musikinstitutet Kungsvägen, *Smulter Patrik*
 - Laitilan kaupunki/Vakka-Suomen musiikkiopisto
 - Musiikkiopisto Avonia, *Iivonen Ilari*
 - Musiikkiopisto Arkipelag
 - Pop Jazz Konservatorion Säätiö sr
 - Etelä-Pohjanmaan musiikkiopiston kannatusosakeyhtiö, *Anttila Jarmo*
 - Rytmi-musiikkiopisto Tauko, *Heikkinen Tuomas*
 - Alajärven kaupunki/ Alajärven musiikkiopisto, *Pöyhönen Markku*
- 14 muuta musiikin kentän toimijaa:
 - Suomen kansallisooppera ja -baletti sr

Musiikinteoria- ja säveltapailupedagogit ry
Suomen musiikkineuvosto
Suomen Säveltäjät ry
Suomen musiikinopettajien liitto ry, *puheenjohtaja, Hoffren Anna*
Suomen Sinfoniaorkesterit ry
Konserttikeskus ry
Suomen musiikkikasvatusseura – FiSME ry, *puheenjohtaja Aarnio Petri*
Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy, *Osaamisaluepäällikkö, musiikin tutkinnot/
Kulttuuripalvelut ja musiikki -osaamisalueella*
Suomen Puhallinorkesteriliitto ry
Suomen konservatorioliitto - Finlands konservatorieförbund r.y.
Pääesikunta, Puolustusvoimien ylikapellimestari, Koskinen Jyrki
Suomen Muusikkojen Liitto ry
Kuhmon Kamarimusiikki, *toiminnanjohtaja Sari Rusanen*

- 13 visuaalisten taiteiden, muotoilun, arkkitehtuurin, tanssin, teatterin, sanataiteen ja elokuvataiteen alojen toimijaa:
Suomen Teatteriopisto
Suomen muotoilukasvatusseura SuoMu ry
Helsingin Taiteilijaseura ry
Kuvasto ry
Kuvataideopettajat KUVIS ry
Ornamo ry, *Muotoilun asiantuntija, Ilonen Petra*
Arkkitehtuurin tiedotuskeskus Archinfo
Suomen Arkkitehtiliitto
Suomen Taiteilijaseura, *lausunto laadittu yhteistyössä Suomen Taiteilijaseuran sekä sen kuuden jäsenjärjestön, Muu ry:n, Suomen Kuvanveistäjäliiton, Suomen Kuvataidejärjestöjen Liiton, Suomen Taidegraafikoiden, Taidemaalariiliiton sekä Valokuvataiteilijoiden liiton kanssa.*
Koulukino –Skolbio ry
Mediakasvatusseura ry
Tanssin tiedotuskeskus, *Rekola Sanna*
Sydkustens landskapsförbund r.f./Sydkustens ordkonstskola, *Martens-Seppelin Monica*
- 5 yksityishenkilöä:
Luuppala Jaana
Gardberg Emilie
Sinkkonen Jari
Tuomela Tapio
Laurila Anu

Tiivistelmä ehdotuksia 1-19 koskevista lausunnoista

Ehdotus 1. Ehdotan, että valtion vuoden 2020 talousarvioesitykseen (mom. 29.10.30) taiteen perusopetuksen opetustuntikohtaiseen valtionosuuteen lisätään 137 000 tuntia (yht. 1 807 500 tuntia) ja jako musiikin ja muiden taiteenalojen välillä poistetaan.

Ehdotusta sekä kannatetaan että vastustetaan.

Taiteen perusopetuksen opetustuntikohtaisen valtionosuusmäärärahan lisäämistä kannatetaan poikkeuksetta. Ehdotus musiikin ja muiden taiteenalojen välisen jaon poistamisesta jakaa mielipiteitä.

Pääargumentti selvityshenkilön ehdotuksen puoltamiseksi on lähtökohta taiteidenvälisestä tasa-arvosta.

Pääargumentti selvityshenkilön ehdotuksen sekä musiikin ja muiden taiteenalojen välisen jaon poistamisen vastustamiseksi on ehdotuksen toteutumisen seurauksiin liittyvä tulkinta siitä, että jaon poistaminen vähentäisi suoraan musiikin taiteen perusopetukseen kohdistettavia resursseja.

Taiteen perusopetusliitto ei ota kantaa jaon poistamiseen, sillä *taiteenalakohtaisissa lajiliitoissa* on asiaan liittyen eriäviä näkökulmia: TPO-liittoon kuuluvat viiden eri taiteenalan lajiliitot tukevat selvityshenkilön ehdotusta jaon poistamiseksi, musiikin lajiliitto sekä *Musiikkioppilaitosyhdistys MOY* vastustavat sitä, samoin kuin selvityksestä lausunnon antaneet *yksityishenkilöt*.

Musiikin kentän toimijat pääosin vastustavat jaon poistamista ja *muiden taiteenalojen* (visuaalisten taiteiden, muotoilun, käsityön, arkkitehtuurin, tanssin, teatterin, sanataiteen ja elokuvataiteen) *toimijat* pääosin puoltavat sitä.

Opetushallitus ja *OAJ ry* lausuvat jaon säilyttämisen puolesta. *Suomen kuntaliitto* puoltaa jaon poistamista. *Kaupungeista* osa puoltaa, osa suhtautuu kriittisesti ja osa ei ota kantaa ehdotukseen. *Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore*, *Taideyliopisto* ja *Aalto-yliopisto* kannattavat ehdotusta samoin kuin *Kansalaisopistojen liitto* ja *Suomen Lastenkulttuurikeskusten liitto*. *Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry:n* mukaan jakosuhdetta tulee muuttaa siten, että myös muiden taiteenalojen koulutuksella on mahdollisuus laajentua ja vahvistua.

Ehdotus 2. Muutetaan pitkäaikainen, ns. 7 prosentin linjaus 0-1 prosentin linjaukseksi alkaen vuoden 2020 valtionosuuspäätöksiä koskien.

Ehdotusta kannatetaan, useimmiten lisähuomiolla siirtymäajan tarpeesta.

Ehdotus 3: Valmistellaan ministeriön linjaus, jonka pohjalta uusien koulutuksen järjestämislupien myöntäminen ja VOS-järjestelmän piiriin pääsy mahdollistuu (muiden koulutuksen järjestämisen

edellytysten täyttyessä) kohtuullisella prosentuaalisella opetustuntimääräosuudella (ns. minimitason asettaminen) suhteessa koulutuksen järjestäjän antamaan kokonaistuntimäärään.

Ehdotusta sekä kannatetaan että vastustetaan.

Ehdotuksen sisältö jää lausunnonantajille osittain epäselväksi.

Kuntaliitto ja kaupungit ovat pääosin tarkemman valmistelun jatkamisen kannalla. Koulutuksen järjestämisluvien myöntämisen sekä valtionosuusjärjestelmän piiriin pääsyn kehittäminen nähdään kannatettavana.

Taiteen perusopetusliitto ei kannata ehdotusta. *Taiteenalakohtaisten liittojen* osalta ehdotus jakaa mielipiteitä ja sen sisältö sekä käytännön vaikutukset jäävät lausunnonantajille osittain epäselväksi. Yleisesti *taiteenalakohtaisten liittojen*, samoin kuin *OAJ:n* ja *Sivistystyönantajien* lausunnoissa todetaan, että taiteen perusopetuksen järjestäjillä pitää olla edellytykset opetussuunnitelman perusteiden mukaisen opetuksen järjestämiseen ja toimintaan myös jatkossa. Lausunnonantajien huolena on, että ehdotuksen mukaisen ”minimitason” asettaminen vaarantaa tämän. *OAJ* kiinnittää huomiota myös ehdotuksen toteutumisesta seuraaviin mahdollisiin henkilöstövaikutuksiin.

Opetushallitus katsoo (mm.), että esimerkiksi koulutuksen järjestäjien ja järjestämisen tapojen moninaisuus sekä opetussuunnitelman perusteiden joustavuus ovat taiteen perusopetuksen vahvuuksia niin pedagogiikan, tarjonnan kuin koko järjestelmän näkökulmasta. Taiteen perusopetuksen rahoitusjärjestelmän ja (opetustuntikohtaisen) valtionosuuden myöntämisen menettelyn tulee OPH:n mielestä kuitenkin jatkossakin olla selkeä, johdonmukainen ja yhdenvertainen.

Taideyliopisto ja *Aalto-yliopisto* kannattavat ehdotusta, *Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry* ei pidä sitä tarkoituksenmukaisena.

Ehdotus jakaa osittain *muiden taiteenalojen* (visuaalisten taiteiden, muotoilun, käsityön, arkkitehtuurin, tanssin, teatterin, sanataiteen ja elokuvataiteen) *toimijoiden* näkemyksiä, mutta yleisesti ehdotusta kannatetaan, koska se lausunnonantajien mukaan mahdollistaa uusien oppilaitosten ottamisen valtionosuusjärjestelmän piiriin.

Musiikkioppilaitokset ja musiikin kentän toimijat pääosin vastustavat ehdotusta. Perusteluna on pääasiassa se, että osittaisen rahoituksen myöntäminen järjestäjille veisi kohti pienempiä yksiköitä, kun koulutuksen sisällön ja laadun kehittämisen näkökulmasta olisi tarve kulkea kohti suurempia yksiköitä.

Ehdotus 4: Ehdotan, että taiteen perusopetuksen koulutuksen järjestämisluvan myöntäminen ei ole tulevaisuudessa sidoksissa siihen, että valtionosuus (57%) kattaisi lähes 100 prosenttia toteutuneesta taiteen perusopetuksen opetustuntimäärästä, vaan koulutuksen järjestäjä voisi saada myös osittaista tukea annettuun opetustuntimäärään.

Ehdotusta sekä kannatetaan että vastustetaan.

Ehdotuksen sisältö jää lausunnonantajille osittain epäselväksi ja osa lausunnonantajista ymmärtää sen ehdotukseksi valtionosuusprosentin alentamisesta.

Ehdotuksen katsotaan yleisesti edellyttävän työryhmän jatkovalmistelua.

Kaupunkien osalta *Kokkolan kaupunki* ei kannata ehdotusta ilman tarkempaa suunnittelua. *Rauman kaupungin* mukaan uusien opetuksen järjestäjien pääsyä rahoituksen piiriin on hyvä helpottaa. *Kankaanpää, Raahe, Laitila ja Huittinen* eivät kannata valtionosuusjärjestelmän piiriin pääsemistä kohtuullisella prosentuaalisella opetustuntiosuudella tai osittaista tukea opetustuntimäärään.

Helsinki, Espoo ja Vantaa puoltavat sitä, että taiteen perusopetuksen järjestäminen ei ole sidoksissa järjestäjän toteutuneeseen taiteen perusopetuksen tuntimäärään ja lausuvat (mm.), että koulutuksen järjestäjän tulee voida järjestää myös taiteen perusopetusta jatkuvan oppimisen tavoitteiden suuntaisesti joustavuus ja yhteistyömahdollisuudet huomioiden. Osittaisen tuen saaminen jää em. lausujien mukaan ehdotuksessa kuitenkin epäselväksi. *Kuntaliitto, Helsinki, Espoo ja Vantaa* eivät tue osittaisen tuen myöntämistä taiteen perusopetuksen järjestäjille valtionosuusprosenttia alentamalla. Myöskään opetuksen järjestäjän taloudellinen tilanne ei ole em. lausunnonantajien mukaan peruste alentaa valtionosuusrahoitusta ja taiteen perusopetuksen järjestäjien yhdenvertaisuus rahoituksen myöntämistä koskevissa perusteissa tulee huomioida. Lausijat toteavat edelleen, että rahoitusperusteet tulee yksilöidä lainsäädännössä ja että ehdotus edellyttää jatkovalmistelua.

Tampereen kaupunki lausuu, että ehdotuksen toteuttaminen ei saisi heikentää merkittävästi nykyisten oppilaitosten toimintaedellytyksiä, vaikka se edistäisikin eri taiteenalojen taiteen perusopetuksen julkisen rahoituksen tasapuolisuutta. *Kuopion kaupunki* toteaa lausunnossaan, että valtionosuuden ei tarvitse olla sidoksissa toteutuneeseen tuntimäärään ja että osittainen rahoitusosuus mahdollistaisi myös useamman oppilaitoksen pääsyn tuen piiriin, jolloin valtakunnallinen saavutettavuus paranisi.

Taiteen perusopetusliitto sekä taidealakohtaiset lajiliitot ja MOY ry toteavat pääsääntöisesti ehdotusten 3 ja 4 liittyvän toisiinsa, myös heidän niistä antamiensa lausuntojen osalta. Ehdotusta sekä vastustetaan että kannatetaan tietyin varauksin. Ehdotus on ollut lausunnonantajille osittain epäselvä ja se on osittain ymmärretty mm. ehdotukseksi valtionosuusprosentin alentamisesta.

Kansalaisopintojen liitto lausuu, että ehdotetun kaltainen osittainen rahoitusosuus toteutuu jo tällä hetkellä kansalaisopistoissa vapaan sivistystyön rahoituksessa.

Taideyliopisto, Aalto-yliopiston ja Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry kannattavat ehdotusta.

Opetushallitus ja OAJ ry viittaavat lausuntoonsa koskien ehdotusta 3. *Sivistystyönantajat* toteaa ehdotuksen jäävän epäselväksi.

Ehdotus jakaa *muiden taiteen alojen* (visuaalisten taiteiden, muotoilun, arkkitehtuurin, tanssin, teatterin, sanataiteen ja elokuvataiteen) *toimijoiden* mielipiteitä. *Suomen Teatteriopisto* kannattaa ehdotusta. *Suomen muotoilukasvatusseura ry* kannattaa ehdotusta varauksin. *Helsingin Taiteilijaseura ry*, toteaa, ettei se osaa ottaa ehdotukseen kantaa. *Kuvataideopettajat KUVIS ry ja Suomen Taiteilijaseura* eivät kannata ehdotusta. *Ornamo* yhtyy *Arkkitehtuurin tiedotuskeskus Archinfor* lausuntoon, että koulutuksen järjestäjä voisi saada poikkeustapauksessa osittaista tukea annettuun opetustuntimäärään. *Suomen Arkkitehtiliitto* toteaa, että ehdotus voisi toimia esimerkiksi tilanteessa, jossa opetusta antava laitos on aloittamassa juuri taiteenperusopetuksen antamista. *Tanssin Tiedotuskeskus* pitää ehdotusta kannatettavana, kuitenkin niin että valtionosuusprosentti ei laske alle 57 prosentin. Lisäksi *Tanssin tiedotuskeskuksen* lausunnossa

todetaan, että mallin tulisi toteutuessaan koskea sekä laajaa että yleistä oppimäärää ja se voisi olla määräaikainen.

Musiikkioppilaitokset pääosin epäilevät ehdotuksen toimivuutta, eivätkä muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta kannata sitä.

Ehdotus 5: Ehdotan, että kaikki taiteen perusopetuksen koulutuksen järjestämisluvut myönnetään uudelleen. Lupa myönnetään hakemuksen perusteella, noudattaen yhtenäisiä kriteerejä sekä uusille hakijoille että vanhoille luvanhaltijoille.

Ehdotus jakaa lausunnonantajien mielipiteitä, mutta enemmistö lausunnonantajista suhtautuu siihen varauksella tai kriittisesti perustelunaan ehdotuksen hallinnollinen kuormittavuus, kriteeristön muodostamisen haasteellisuus sekä olemassa olevan toiminnan vaarantuminen.

Ehdotuksen toteuttamisen edellytyksenä pidetään yleisesti laaja-alaista työryhmätyötä.

Kuntaliitto, Rauma, Kuopio, Helsinki ja Vantaa kannattavat ehdotusta ja lausuvat, että kaikkien taiteen perusopetuksen järjestäjien järjestämislupien uusiminen yhtenäisin myöntöperustein on tarkoituksenmukaista, jotta ne saadaan kaikkien koulutuksen järjestäjien osalta tasapuolisesti ajantasaiseksi ja yhteismitalliseksi. *Kansalaisopistojen Liitto* kannattaa ehdotusta samoin perustein.

Espoo kannattaa ehdotusta varauksin ja lausuu, että ehdotuksen toteuttaminen ei saa vaarantaa taiteen perusopetuksen oppilaitosten toimintaa.

Tampereen kaupungin mukaan järjestämislupien uudelleenarviointi on perusteltua, mutta sitä ennen tulisi uudistaa taiteen perusopetusta ja sen rahoitusta koskeva normiperusta.

Kristiinankaupunki, Kankaanpää, Raase, Laitila ja Huittinen lausuvat, että heidän käsityksensä mukaan luvan saaminen on tähänkin saakka perustunut kulloinkin voimassa olevaan lainsäädäntöön ja sitä kautta yhteneväisiin kriteereihin. Luvanhakuprosessi aiheuttaisi lausujien mukaan kunnissa ja valtionhallinnossa ison prosessin, joka tuo kohtuuttomia lisäpaineita kuntahallintoon. Ehdotuksen opetuksen järjestäjille aiheuttaman hallinnollisen kuorman takia myös *Kokkola* ja *Pori* vastustavat ehdotusta.

Taiteen perusopetusliitto toteaa lausunnossaan, että järjestämislupia voidaan tarkastella ja arvioida jo kertyneen tiedon pohjalta ilman erillistä hakuprosessia. *Taiteenalojohtajien liittojen* näkökulma ehdotukseen on kielteinen, sillä järjestämislupien hakeminen uudelleen olisi lausunnonantajien mukaan raskasta ja kuormittavaa oppilaitosten hallinnolle. Lisäksi liittojen lausunnoissa tuodaan esiin, että opintojaan jo suorittaville tulisi voida taata mahdollisuus opintojen loppuun suorittamiseksi.

Musiikkioppilaitosyhdistys MOY ry kannattaa ehdotusta, mikäli sen toteuttaminen ei osoittaudu työmäärältään täysin kohtuuttomaksi. *Suomen sanataideopetuksen seuran* mielestä on epäselvää, perustuuko koulutuksen järjestämislupien hakeminen uudelleen todelliseen tarpeeseen ja he kannattavat ehdotusta, mikäli se helpottaa pienempien toimijoiden pääsemistä valtionrahoituksen piiriin.

Taideyliopisto kannattaa sitä, että järjestämislupien myöntämisessä noudatetaan yhtenäisiä ja selkeitä kriteereitä. *Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry* kannattaa järjestämislupien uusimista

tarkastellen erityisesti oppilaitoksen toiminnan monimuotoisuutta ja toimintaedellytyksiä laadukkaan ja pitkäjänteisen opetuksen tarjoamiseksi. *Aalto-yliopisto* pitää ehdotusta kannatettavana, sillä lisähuomautuksella, että menetelmä ei saa luoda epävarmuutta vakiintuneiden toimijoiden keskuudessa.

Opetushallitus ei ota ehdotukseen suoraan kantaa, mutta esittää siihen liittyviä kriittisiä huomioita. *Opetusalan ammattijärjestö OAJ ry* pitää ehdotusta perusteltuna. *Sivistystyönantajat* pitää kriteereiden yhtenäistämistä tärkeänä, mutta ei kannata lupien uudelleen hakemista sillä perusteella, että se vaarantaisi nykyisen toiminnan.

Muiden taiteenalojen (visuaalisten taiteiden, muotoilun, käsityön, arkkitehtuurin, tanssin, teatterin, sanataiteen ja elokuvataiteen) *toimijat* eivät pääosin puolla ehdotusta. Sen sijaan esitetään jatkuvan seurannan kehittämistä. Lisäksi lausunnoissa todetaan, että mikäli ehdotuksen osalta ryhdyttäisiin toimenpiteisiin, kriteereitä tulisi valmistella työryhmätyönä.

Musiikkioppilaitokset pääosin vastustavat ehdotusta, perusteluinaan (mm.) hallinnollinen kuormittavuus, kriteeristön laatimisen haasteellisuus sekä olemassa olevan toiminnan vaarantuminen.

Musiikin alan muut toimijat pääosin vastustavat ehdotusta, mutta *Konserttikeskus* ja *Suomen musiikkikasvatusseura – FiSME* pitävät ehdotusta sinänsä hyvänä, joskin haasteellisena toteuttaa ja työryhmätyötä edellyttävänä.

Ehdotus 6: Selkeytetään koulutuksen järjestämislupaan liittyvää hakuprosessia ja ohjeistusta. Tarkastellaan koulutuksen järjestämisluvan haku- ja muutosprosessiin liittyviä kustannuksia.

Ehdotusta kannatetaan.

Ehdotus 7: Ehdotan, liittyen ehdotukseen 5 ja 6, että vanhojen luvanhaltijoiden lupahakemusten käsittely on maksutonta ja että hintaa uusien koulutuksen järjestämislupien sekä järjestämislupiin tehtävien muutosten osalta lasketaan nykyiseen verrattuna.

Ehdotusta kannatetaan, usein sillä täsmennyksellä, että lupahakemusten käsittelyn tulisi olla maksutonta kaikille.

Ehdotus 8: Ehdotan käynnistettäväksi laajapohjaisen valmistelun monivuotiseen rahoitusmalliin siirtymiseksi sekä moninaisemman kriteeristön luomiseksi taiteen perusopetuksen valtionrahoituksen jakamiseksi. Tässä valmistelussa ja siirtymässä tulee olla työryhmällä ja yhteistyöllä keskeinen rooli.

Ehdotusta laajapohjaisen valmistelun käynnistämisestä pääosin kannatetaan, mutta ehdotusta pidetään kuitenkin epäselvänä siltä osin, mitä monivuotinen rahoitusmalli ja moninaisempi kriteeristö tarkoittavat. Lausunnoissa tuodaan esiin huoli siitä, että monivuotinen ei saisi tarkoittaa määräraikaista.

Kaupungit, Taiteen perusopetusliitto, taiteen perusopetuksen taidealoita kohtaiset lajiliitot sekä MOY ry ja Kansalaisopistojen Liitto KoL ry pääosin kannattavat laaja-alaista valmistelua. Ehdotuksen todetaan vaativan vielä täsmennystä siltä osin, mitä monivuotisella rahoitusmallilla tarkoitetaan.

Taideyliopisto, Aalto-yliopisto sekä Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry puoltavat ehdotusta.

Opetushallitus ei ota ehdotukseen suoraan kantaa, vaan lausuu (mm.), että taiteen perusopetuksen nykyisen rahoitusjärjestelmän muuttaminen edellyttäisi huolellista selvitys- ja valmistelutyötä kuten tarkoitusta varten kerätyn seurantatiedon analysointia. Mahdolliset rahoitusjärjestelmän muutokset tulisi perustaa ajantasaiseen, luotettavaan ja pätevään tietoon.

Opetusalan ammattijärjestö OAJ ry, toteaa (mm.) ehdotuksen olevan yksi keskeisistä työryhmän tehtävistä lupakriteerien laatimisen ja tiedonkeruun pohdinnan lisäksi. Mallin on tunnistettava keskeiset kustannuksia aiheuttavat tekijät. Rahoitusjärjestelmästä on rakennettava yhtenäinen kokonaisuus ja rahoitusjärjestelmää on selkeytettävä ja yksinkertaistettava.

Sivistystyönantajat kannattaa ehdotusta ja pitää tärkeänä, että ministeriö käynnistäisi pikaisesti valmistelutyön rahoitusmallin arvioimiseksi ja taiteen perusopetuksen modernisoimiseksi.

Muiden taiteen alojen (visuaalisten taiteiden, muotoilun, arkkitehtuurin, tanssin, teatterin, sanataiteen ja elokuvataiteen alojen) toimijoilta ehdotus saa pääosin kannatusta. Lausunnoissa todetaan, että laajapohjaiseen valmisteluun osallistuvan työryhmän tulee olla monialainen. Arkkitehtuurin tiedotuskeskus Archinfo toteaa lisäksi, ehdotuksen toteutumisen ehtona tulisi olla Ehdotuksen 19 mukaisen taiteen perusopetuksen tutkimuksen rahoittamisen toteutuminen.

Useissa musiikkioppilaitosten lausunnoissa ehdotusta on tulkittu pääosin siten, että monivuotisuus tarkoittaisi määräaikaaisuutta, mitä vastustetaan. Itse ehdotus työryhmävalmistelusta nähdään kuitenkin pääosin kannatettavana, tosin haasteellisena, tehtävänä. Myös muiden musiikin alan toimijoiden lausunnoista nousee esiin ehdotuksen täsmentämisen tarve etenkin siltä osin, miten monivuotisuus suhteutuu määräaikaaisuuteen. Laaja-alaista valmistelua kuitenkin pääosin tuetaan.

Ehdotus 9: Ehdotan taiteen perusopetuksen kustannustietokeruun kysymysten kehittämistä niin, että jatkossa eritellään järjestämisluvan mukainen taiteen perusopetus, muu taiteen perusopetus ja muu maksullinen toiminta toisistaan selkeästi.

Ehdotusta kannatetaan.

Ehdotus 10: Ehdotan, että kustannustietojen raportoinnin ymmärrettävyyttä, muiden selvitysten tekemistä, ja muiden valtion (erityis)avustusten hakuprosessia kehitetään ja tuetaan tarjoamalla työpajoja sekä julkaisemalla monimuotoista ohjaavaa materiaalia.

Ehdotusta kannatetaan.

Ehdotus 11: Ehdotan, että mahdollinen työryhmä selvittää, miten olemassa olevia tietopalveluja ja tiedonkeruumuotoja, kuten Vipunen (<http://vipunen.fi>) ja Koski (<http://opintopolku.fi>) sekä Virvatuli-itsearviointimallia (www.artedu.fi) voidaan hyödyntää ja millaisia resursseja niiden toteuttamiseen tarvitaan.

Ehdotusta pääosin kannatetaan. Useissa lausunnoissa otetaan kantaa myös ehdotuksen mahdollisiin seurauksiin, mm. resurssien riittävyyteen.

Ehdotus 12: Ehdotan taiteen perusopetuksessa keskeisesti vaikuttavien liittojen tuen yhdenmukaistamista sekä TPO-liiton yleisavustuksen vakiinnuttamisen sille tasolle, että se mahdollistaa kahden kokopäiväisen henkilön palkkaamisen.

Ehdotukseen ei joko haluta ottaa kantaa, sitä pidetään epäoleellisena tai sitä kannatetaan.

Ehdotus 13: Ehdotan, että taiteen perusopetuksen opetustunnin keskimääräisen yksikköhinnan alin mahdollinen taso, 74,92 euroa, nostetaan samalle alimman mahdollisen korvausmäärän tasolle kuin kansalaisopiston opetustunnin yksikköhinta, 82,91 euroa.

Ehdotusta kannatetaan.

Ehdotus 14: Ehdotan, että sekä OKM:n myöntämien, että OPH:n hallinnoimien taiteen perusopetukseen kohdistettavien valtionavustusten kokonaissummaa kasvatetaan nykyisestä 1,45 miljoonasta 2 miljoonaan euroon ja näiden kohdentumista sekä erityisalueittain, että painottumista yleisen ja laajan oppimäärän välille tarkastellaan säännöllisin väliajoin.

Ehdotusta kannatetaan.

Ehdotus 15: Ehdotan, että valtionvarainministeriön kunnille myöntämä asukaskohtainen VOS siirretään OKM:n hallinnoitavaksi ja päätettäväksi ja taiteen perusopetukseen tarkoitettu rahoitus kohdennetaan TPO:hon (<https://vm.fi/kunnan-peruspalvelujen-valtionosuus>). Tämän rahoituksen saaminen edellyttäisi kunnilta suunnitelman esittämistä siihen, kuinka taiteen perusopetuksen kokonaisuus tullaan järjestämään. Kunnat hyväksyisivät edelleen paikalliset opetussuunnitelmien perusteet ja vastaisivat oman koulutuksen järjestämislupansa alla toteutuvan taiteen perusopetuksen lainmukaisuudesta.

Ehdotusta pääosin kannatetaan.

Useissa lausunnoissa on korjattu ehdotukseen jäänyt väärä termi: Opetushallitus päättää opetussuunnitelmien perusteet ja kunnissa hyväksytään oppilaitoskohtaisia opetussuunnitelmia.

Ehdotus 16: Ehdotan kunnille myönnettävän asukaskohtaisen valtionosuuden taiteen perusopetuksen euromääräisen laskennallisen perusteen tuplaamista (esim. vuoden 2019 osalta 1.4 euroa/asukas korottamista 2.8 euroon/asukas).

Ehdotusta pääosin kannatetaan.

Ehdotus 17: Liittyen ehdotukseen 15, ehdotan, että järjestämisluvut myönnetään jatkossa erikseen myös kunnille. Samoin kuin ehdotan, että yksittäiset koulutuksen järjestämisluvut (muut kuin kunnat) siirtyvät malliin, jossa järjestämislupia ja uusia lupia koulutuksen järjestämiseen hyväksytään tietyin väliajoin, ehdotan että myös kuntien tulisi hyväksyttää yleiset, koko taiteen perusopetuksen mahdollisesti kattavat suunnitelmansa opetuksen järjestämiseen ja rahoittamiseen ministeriöllä. Tämä lisäisi myös tiedonkeruun kattavuutta välillisesti.

Ehdotusta pääosin kannatetaan.

Ehdotus 18: Riippumatta siitä, lisääntykö taiteen perusopetuksen opetustunti-kohtainen valtionosuusrahoitus, ehdotan ryhmäopetuksen lisääntyvää painottamista taiteen perusopetuksessa. Tämä on uudistus, jonka on tapahduttava kentän sisältä käsin painottaen uusinta tutkimustietoa sekä oppilaslähtöisyyttä.

Ehdotusta pääosin vastustetaan, sillä argumentilla, että asia on taiteenalakohtaisesti päätettävä kysymys.

Ehdotus 19: Ehdotan, että kunnat ja valtio rahoittaisivat jatkossa pitkäjänteistä taiteen perusopetuksen tutkimusta

Ehdotusta kannatetaan, mutta tutkimuksen rahoittamista ei pääosin pidetä kuntien tehtävänä.